

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 1. An Rarefactio perficatur additione novæ
quantitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

dit. Jam autem in magnitudine, hæc ratio non militat, quia magnitudinis tota ratio, pendet à quantitate; quantitas rursus petit materiam, & quia materiæ non habent inter se repugnantiam, quominus uniantur, sit ut magnitudo semper & semper crescere possit. Pro qua fiat parte, etiam experientia.

ASSERO II. *In sententia componente quantitatem ex minimis, determinat sibi etiam non viventia, minimum parvitas.*

RATIO. Quia illa debent habere formam, quæ supponat quantitatem, quantitas autem per nos in minori, quàm sit minimum haberi non potest.

ASSERO III. *In sententia quæ tenet requiri determinatum minimum materia requisitum ad receptionem formæ, tunc si illud minimum sit requisitum ad connaturaliter recipiendam illam formam, illa forma nec Divinitas quidem potest esse in minori.*

RATIO. Quia tunc quod naturaliter fieri non potest, potest fieri Divinitas, ejus concursus Divinitus suppleri potest. Suppono autem materiæ concursus, in eodem genere, suppleri non posse.

DICES. Hæc sententia de minimis est propè Renonistia.

RESPONDETUR. Sententiam de minimis non esse propè Renonisticam, assensum est in physicis Disput. 10. n. 184. & 112. pridem Impressis.

QUÆRES quid sit sentiendum de termino magnitudinis vel parvitas viventium.

ASSERO I. *Dari terminum magnitudinis viventium.* Hoc probat experientia. Nullus enim equus crevit in elephantem nec elephas in turrin, calorque ipse naturalis, qui ratione paulatim deficit, facit ne ulterius & ulterius augmentare possit.

ASSERO II. *Dari terminum parvitas viventium, qui appellari solet minimum parvitas, ad compositionem viventis requisitum.*

RATIO. Quia vivens ad operationes suas, requirit certam organorum dispositionem, adeoque certam quantitatem.

ASSERO III. *Minimum illud ad compositionem viventis requisitum, debet habere plura minima quantitatis, auctori naturæ nota.*

RATIO. Quia si requirit vivens plura organa, & unum organum non sit aliud, non possunt illa plura organa, esse uno v. gr. minimo quantitatis contenta.

De Specie augmentationis per Rarefactionem.

Species aliqua augmentationis, Rarefactio est. *De qua in presenti.*

PRÆMITTO I. *Quid sit Rarefactio.* Aristoteles 4. Physicorum textu 84. innuit, quod rarefactio sit id, quod sub magnis dimensionibus, parum habet materiæ. Densum verò est id, quod sub parvis dimensionibus, multum habet materiæ.

PRÆMITTO II. *In presenti maximam esse difficultatem de modo, quo sit rarefactio in qua difficultate, tres sunt potissimum sententiæ: Prima rarefactionem fieri, eò, quod res accipiat majorem quantitatem. Ita Scotus in 4. distinct. 11. questione 4. Secunda sententia est, quod rarefactio fiat per intromissionem corpusculorum: hanc sententiam tenet Arriaga, Oviedo, recentior Suarez. Pontius autem utramque conjungit disputatione 55. numero 30. Tertia sententia est, quod rarefactio fiat per qualitatem quandam productam, per quam determinatur corpus Quantum, idem omnino, ad occupationem majoris spatii. Eam sententiam tenet Suarez, Hurtadus & alii.*

PRÆMITTO III. *Ad quid debeat attendi in presenti difficultate, & in quo sit punctus illius.* Certum est, quod in rarefactione occupetur majus spatium quàm ante, & in condensatione minus. Si ergo majus spatium occupatur quàm ante, attendendum erit quid fiat, quod una eademque pars, non fiat pluri locata, & cum ante rarefactionem minus spatium occupavit, attendendum erit, qui fiat, quod minus spatii occupando, partes aliquæ non fuerint secum penetratæ, quæ tamen penetratio in rebus quantis, non datur.

Punctum Difficultatis I.

An Rarefactio perficiatur additione novæ quantitatis.

DICENDUM est. *Rarefactionem non debere referri in quantitatem.*

PROBATUR I. Quia illa quantitas, vel eandem materiæ partem, quam jam invenit alia quantitate informatam, extenderet, vel illam partem materiæ extenderet, quæ supponitur nondum extensa. Vel eam partem materiæ, quæ tunc produceretur, vel nullam; nihil horum dici potest. Ergo nec rarefactio referri debet in quantitatem. Minor probatur, quod ad primam partem. Quia illæ duæ quantitates, vel essent ejusdem, vel diversæ rationis. Non ejus.

eiusdem, quia si duæ qualitates eiusdem rationis, non habentur connaturaliter in subiecto eodem, nec haberi poterunt duæ quantitates. Si autem diversæ rationis, ex qua ratione, non petente principium, vel ex qua experientia id constat? Explica item quid non bilocentur tunc partes materiæ, cum eadem sit materiæ, & non plures entitativæ ejus partes. Quod argumentum urget, quantumvis dicatur expelli antiqua quantitas, & induci nova. Et si quantitati, ut communiter docetur, nihil est contrarium, quare deberet expelli præterita quantitas, ex qua etiam expulsiōne, daretur resolutio usque ad materiam primam, cum subiectum immediatum accidentium sit quantitas. Non etiam dici potest, rarefactionem fieri ratione quantitatis, quæ extendat partes materiæ ante in extensas, quia alias darentur partes materiæ, idque naturaliter sine quantitate, quod omnes negant. Nec est ratio, cur illæ etiam partes, non emanarent quantitatē. Denique antequam causa rarefactiva agat, supponit jam subiectum quantum, non enim agens materiale in subiectum indivisibile & inextensum agere potest. Ergo non dantur partes materiæ, quæ antea supponantur non extensæ. Non etiam dici potest, rarefactionem fieri ratione quantitatis, quæ informet eas partes materiæ, quæ tunc producuntur. Ratio quia vel tunc producerentur illæ aliarum materiæ partes, vel jam productæ intromitterentur: Neutrum dici potest. Non primum, quia deberet tunc materia creati, non enim alia ratione produci potest. Non etiam adderentur tunc partes materiæ, jam in ante productæ, quia hæc sententia coincideret, cum intromissione corpusculorum, de quibus infra.

PROBATUR 2. Una quantitas non est magis quanta, quam alia quantitas. Ergo si præcedens quantitas plus non potest extendere, nec poterit, ad majorem locum partes materiæ, etiam adveniens extendere: Sicut quia forma substantialis una, non est magis substantialis quam alia, non potest fieri, ut magis informet quam alia.

PROBATUR 3. Quia hæc explicatio, non satisfacit principali puncto: Si enim quæram qui rarefiat aliquid? respondebitur, quia acquirit novam quantitatē. Quæro ulterius, qui fiat ut illa quantitas, non faciat bilocari aliquas partes materiæ? vel si non est bilocatio, quid salvabitur quod ante illam rarefactionem, non fuerit penetratio?

OBJICIT 1. Pontius. Nunquam aliquid vidimus rarefieri, absque occupatione majoris loci, neque condensari absque occupatione minoris spatii, sed evidens est, absque acquisitione majoris quantitatis, & extensionis quantitativæ, non posse occupari majorem locum, neque minorem, absque deperditione quantitatis. Ergo.

RESPONDETUR. In sententia Pontii, te-

nentis quantitatem constare partibus in infinitum divisibilibus, sequitur unum granum papaveris, totum posse tegere cælorum orbem, & ultra uo casu, licet v. g. quoad dimensionem profunditatis, minus spatii occupet, tamen quoad reliquas assignabiles, longi & lati dimensiones, plures spatii partes occupat, idque absque acquisitione novæ quantitatis; Cur idem in præsentī fieri non poterit? quod enim est in illa divisione negatio profunditatis, hoc in præsentī est negatio spissitudinis &c. Vicijus instantiæ ad minorem responderi posset, quod absque acquisitione quantitatis, non posset occupari major locus, si nulla sit differentia in modo & ratione occupandi majorem & minorem locum, concedo minorem, si sit aliqua differentia, in ratione occupandi, nego minorem. Hæc autem differentia in præsentī, in hoc erit, quod olim spissius occupavit, nunc cum negatione spissitudinis. Aliiter etiam difficultati satisficit. Evidens est absque acquisitione majoris quantitatis, vel modi quantitatem illam efficientis, non posse occupari majorem locum, concedo minorem; Sine acquisitione simpliciter non nisi quantitatis, non posse majorem locum occupari. Nego minorem.

INSTABIS. Extensio in ordine ad locum fit à quantitate, Ergo & extensio ad majorem locum, erit à majori quantitate.

RESPONDETUR. Antecedens est falsum universaliter, quia res spirituales occupant locum, ut illi se coextendunt, & tamen illis non competit quantitas. Quod si dicas competere illis quantitatem virtualem, dicam etiam, competere virtualem quantitatem qualitati, quæ habetur in Rarefactione, de qua infra. Illatio etiam hoc sensu admittitur, quod major extensio, competat vel à minori simpliciter quantitate vel à majori secundum modum, quo superaddito, plus spatii occupatur, non recurrendo ad quantitatem non nisi novam.

OBJICIT 2. idem. Secundum omnes, in Rarefactione extenditur corpus rarefactum, in ordine ad locum ergo acquirit novam quantitatem: quia non potest dari effectus formalis novus, sine causa formali nova; extensio autem in ordine ad locum, est effectus formalis quantitatis.

RESPONDETUR potest 1. Quod, sicut vidimus in Physicis, extensio est duplex. Alia quidem partium in ordine ad se, alia in ordine ad locum. Ita duplex potest cogitari extensio rarefactiva, in ordine ad se, & in ordine ad locum; & quod miraculose rarefieri posset corpus, sine ulla ad locum extensione; quod certe posita etiam sententiæ veritate, de Rarefactione quod fiat per intromissionem corpusculorum, adhuc vim habet; quia etiam in ista sententia, posset nondum fieri extensio in ordine ad locum, ut simile quid apparet in Eucharistia: ubi Christi Corpus caret extensione locali. Non ergo ratio formalis rarefactionis.

refactionis erit extensio in ordine ad locum, ut supponit objectio, & si nonnisi pro statu connaturali, vi rarefactionis, debet major sequi extensio in ordine ad locum: hoc ipsum probabit maiorem hanc extensionem, non esse de ratione constitutiva rarefactionis, quia ubique deberet reperiri, ubi reperitur rarefactio, non etiam potest recurri, ad solam aptitudinem illius maioris occupationis loci, hoc enim in materia de quantitate impugnatur.

RESPONDERI potest 2. Duplicem esse effectum formalem quantitatis. Unum quidem primarium, qui est extensio in ordine ad se, & alium secundarium, qui est extensio in ordine ad locum. Quod si extensio in ordine ad locum est secundarius effectus quantitatis, bene ab aliis principiis haberi poterit, tam Divinitus, quia id non repugnat; quam à principiis naturalibus, non est enim ratio, cur à pluribus principiis naturalibus, idem effectus secundarius proficisci non possit. Sic à pluribus herbis primarias Virtutes habentibus, idem potest promanare effectus secundarius, calefactio item sit à tot diversis principiis &c. Porro si ab alio principio proficisci posset extensio in ordine ad locum, quam à quantitate, non est infallibile signum ut ex extensione majori ad locum, arguatur major quantitas.

RESPONDERI potest 3. Quod sufficiat tunc acquiri novum modum Quantitatis, licet non acquiratur nova Quantitas.

INSTAT 1. Sequitur ex dictis; posse dici quod corpus valde extensum, non habeat maiorem quantitatem, quam corpus parvum, quia non habetur principium id colligendi, nisi quia magnum corpus, magnam habet extensionem localem.

RESPONDETUR 1. Secundum instantiam alias allatam, potest per non paucos Divinitus spoliari paries omni quantitate, & occupare eundem locum, & tamen stat argumentum quod ex maiori occupatione loci, major arguatur quantitas. Ita dicitur secluso miraculo, vel modo quantitatis noviter superaddito, bene concludi, ex maiori occupatione spatii, maiorem quantitatem. Rursum si ex maiori occupatione spatii, quali majoritate, recte colligitur major quantitas, sequitur granum in plures partes divisum, & secundum has dimensiones majus spatium occupans, acquirere secundum illas dimensiones, novam quantitatem.

RESPONDETUR 2. Distinguendo antecedens. Scilicet, non posse dici, quod corpus magis extensum, non habeat maiorem quantitatem, quam corpus parvum. Si sit extensum tam in ordine ad se, quam in ordine ad locum, concedo antecedens. Si sit magis extensum nonnisi in ordine ad locum, nego antecedens. Quod si quæras unde ulterius colligi possit major extensio in ordine ad se, responderi potest;

Si secludantur miracula, applicatio agentis Rarefactivi &c. Similia, recte id colligi posse, ex maiori extensione in ordine ad locum.

INSTAT 2. Per nos dicitur esse extensio major quantitatis, post Rarefactionem, quam ante. Ergo etiam cum quantitas correspondeat spatio majori, debet dici major.

RESPONDETUR. Illam quantitatem esse maiorem non simpliciter, adeoque non ex productione novæ entitatis, quæ sit quantitas, sed maiorem quoad modum, qui modus ab alio haberi debet, & non à quantitate.

INSTAT 3. Eadem quantitas non potest aliquid habere modum, quo mediante sit in pluribus locis simul, vi autem modi illius, esset in pluribus locis: nempe in illo, quem ante Rarefactionem occupabat, & in alio, quem occupat post Rarefactionem.

RESPONDETUR. Id solvendum esse per explicationem nostræ sententiæ, de qua infra.

OBJICIT 3. Posito quod nova quantitas non acquiratur, & quod non intromittantur corpuscula, sequitur quantitatem esse penetrabilem, quod est absurdum. Sequela probatur, quia si manus affecta quantitate, esset in eodem loco naturaliter, cum alia manu quanta, sine dubio esset illic penetratio. Idem hic est; quia medietas v. g. Rarefacti lactis, ad duplum spatii, occupabat ante non duplum spatium.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Instantia de manibus non tenet, non enim est in illis manibus, in quid referri posset occupatio ejusdem spatii, nisi in penetrationem. Jam autem occupatio, quæ fit in Rarefactione, refertur in condensationem, de qua infra.

OBJICITUR 4. Auctoritas Aristotelis, qui rarum definit quod habet multum quantitatis & parum materiæ. Ergo ab eo formaliter loquendo habetur esse Rari, à quo habetur formaliter multum quantitatis sub parva materia.

RESPONDETUR. Nomine quantitatis accipi ab Aristotele non quantitatem pressè, sed ita ut & ad modum quendam, & proportionatum quid cum quantitate, referri possit, quamquam Aristoteles utitur termino non *Ly multum quantitatis*, sed sub magis dimensionibus; dimensio autem, potest servire etiam non quantis rigorose, nempe iis quibus rigorose servit, nonnisi tantum non tantum. *Ly autem* tantum non tantum, potest explicare, etiam locabilitatem Angelicam, quæ non est quanta proprie.

INSTABIS. Aristoteles cap. de qualitate, negat quod raritas & densitas sint qualitates.

RESPONDETUR. Aristotelem illo loco ex professo non tractare, quid sit raritas, sed accipere eam secundum estimationem magis vulgarem, adeoque secundum maiorem extensionem localem, quæ vulgariter ad quantitatem refertur; quamvis ab alio principio, quam à quantitate proficisci possit.

Objici-

OBJICITUR 5. In intensione accedit nova qualitas. Ergo & in Rarefactione nova quantitas.

RESPONDETUR. Negando Consequen-
tiam. Disparitas quia nullum est absurdum, ut
in eadem parte materiæ plures qualitates gradus
recipiantur, imò hoc est de definitione intensio-
nis, est autem absurdum si in eadem parte ma-
teriæ, plures quantitates recipiantur.

Punctum Difficultatis 2.

*An Rarefactio fiat per intromissionem
Corpusculorum.*

NON est difficultas de Rarefactione, aut
Condensatione impropria, nam certum
est Rarefactionem impropriam, & vulgarem
fieri per intromissionem corpusculorum, nam
bullæ illæ ferventis aquæ, mistum habent mul-
tum ex tenuiori aëre, bullæ enim illæ, non sunt
ab similes bullis, quas pueri ex fistulis exsufflant,
quæ nihil aliud sunt nisi aër inclusus, quæ Rare-
factio est impropria, quia propria, etiam per op-
positos, importat dissolutionem partium perce-
ptibilem, earumque divisionem, cum tamen
tunc, non sit dissolutio partium. Ratio autem
est, cur interdum Rarefactioni, conjuncta sit in-
tromissio corpusculorum, quia cum rei Rarefa-
ciendæ, indister aër, illo alterato, sit mistum
utriusque. Si item corpus Rarefaciendum, sit
plenum exhalationibus, vel vaporibus, illi non-
nisi ad præsentiam calidi Rarefactivi emergunt,
& rarefacto corpori commisceri possunt. Sed
agendo de Rarefactione rigorosa.

DICENDUM est. *Rarefactionem rigorosam
non fieri per intromissionem corpusculorum; nec
condensationem per eorumdem extramissionem.*

PROBATUR 1. ex definitione. Si formaliter
Rarefactio fieret per intromissionem corpuscu-
lorum, & esset illa Rarefactio, & non esset:
Esset ut supponitur, non esset autem ut probo;
quia non esset in illo raro, parum materiæ sub
magnis dimensionibus, quod ipsum probatur.
Ponatur lebes A, plenus oleo, ponatur alius
æqualis lebes B, nonnisi medietatem olei ha-
bens, rarefiat lebes B, usque ad orificium, eo ca-
su intrabunt tot corpuscula, quot sunt necessaria
ad implendum spatium æquale, quod impletur
ab oleo in lebe A. Ergo nec erit illic parum
materiæ, sed ratione corpusculorum, erit tan-
tum materiæ in lebe B, quantum est in lebe-
te A.

RESPONDEBIS ex Pontio. In Rarefactione
ideo dici esse parum materiæ, quia non accedit
aliqua pars nova & substantialis, quæ sit substan-
tia corporis rarefacti; nec accedunt eo modo
illa corpuscula, quomodo sit augmentatio sub-
stantialis, quæ sit per accessum substantiæ, quæ

ipsa substantia, ejusdem rationis evadat cum
substantia antecedente.

CONTRA 1. Quia vel ratione ejusdem, dici-
tur habere corpus rarefactum parum materiæ,
& multas dimensiones, vel non ratione ejusdem.
Siratione ejusdem. Ergo nulla tua est respon-
sio, nam tu parvitatem materiæ refers ad corpus
rarefactum, & magnas dimensiones, tam ad
corpus Rarefactum, quàm ad corpuscula intro
recepta. Quod si non ratione ejusdem dicitur
corpus Rarefactum habere parum materiæ, &
magnas dimensiones. Ergo non corpus Rare-
factum debet dici occupare majus spatium;
nam illud corpus ratione sui non plus occupat
spatii, quàm ante, ut dicis.

Neque valet si dicas quòd non sola corpuscu-
la, nec solum corpus rarefactum, sed utrum-
que occupet plus spatii; non inquam valet si di-
cas, nam sicut cum dicimus Petrus plus bibit
quàm ante, hæc propositio verificari non potest
rigorose, si nonnisi bibendo cum alio plus hau-
riat, ita nec in præsentia, simile quid dicen-
dum.

Neque ulterius valet si dicas. Ex corpuscu-
lis & oleo fieri unum quid, hoc enim est falsum,
nam revera intervenit illic distinctio realis, re-
vera non habent eandem substantiam, & se ha-
bent sicut vas aquâ plenum, quod ratione aquæ
non dicitur rarefieri, quod enim aqua non sit
corpus tenue, & quod ab igne non introducat
quid obstat, si eundem effectum præstat, quem
præstant corpuscula.

CONTRA 2. Quia ex hac responsione sequi-
tur, nullum corpus Rarefieri; quod probatur.
Non rarefit oleum in sua substantia, quia idem
spatium occupat, & habendo eandem mate-
riam propriam suam quàm ante, easdem dimen-
siones habet quas ante, & dimensio quæ sit ra-
tione corpusculorum, non est dimensio olei, sed
dimensio corpusculorum. Rursus non Rare-
fiunt corpuscula, quia hæc etiam easdem di-
mensiones habent, & tantundem materiæ ut
ante, non etiam utrumque ex conjunctione;
quia oleum si infundatur alteri oleo, non dicitur
rarefieri, quia neutra medietas illius olei, dici-
tur parum habere materiæ, sub magnis dimen-
sionibus. Neque valet si dicas, ideo mistio-
nem illam deficere à ratione raritatis, quia non
fit à calore, non inquam valet si dicas, quia hæc
inquiritur de ratione ultimo differentiali rarita-
tis, quam tu non adfers, sed recurris ad agens,
quod non est ratio ultimo differentialis.

CONTRA 3. Quia hæc responsio, sicut &
tota doctrina recedit omnino à definitione, est
enim in hoc difficultas: Qui fiat, ut parum ma-
teriæ cum habuerit parvas ante dimensiones, ac-
quirat illudmet ipsum parum materiæ, acquirat
inquam magnas dimensiones, & hæc fuit mens
Philosophi, qui quarto Physicorum textu 84.
idemmet inquit rarum & densum & una materia
utriusque,